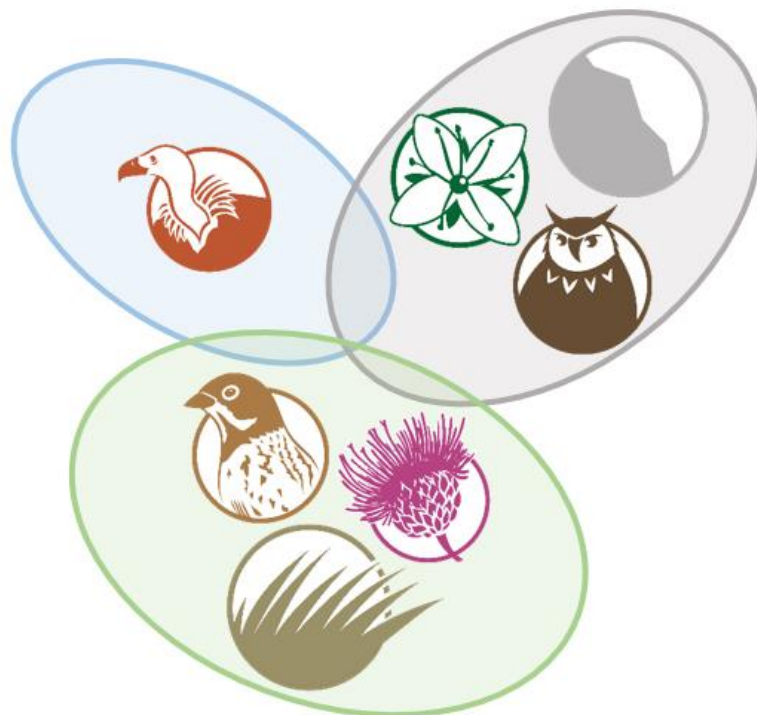

LIKE

Living
on the
Karst
Edge

Izobraževalni program

NARAVA 2000

Ekipa avtorjev:

dr. Ana Barešič, Naravoslovni muzej Reka, kustosinja botaničarka (idejni koncept in vsebina)

Anita Hodak, prof. umetnosti, Naravoslovni muzej Reka, muzejska pedagoginja

dr. Željka Modrić Surina, Naravoslovni muzej Reka, višja kustosinja botaničarka, direktorica

Strokovni sodelavci:

dr. Matej Varga, mag. ing. geod. et geoinf. (območje Natura 2000)

dr. Primož Kmecl, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

(vrtni strnad)

Slavko Brana, dipl. ing. šum., JU Natura Histrica (raznolistna mačina)

Luka Meštrović, mag.geogr., JU Natura Histrica (suha kraška travišča)

dr. Boštjan Surina, izr. prof., kustos botanik, Naravoslovni muzej Reka

(Tommasinijeva popkoresa)

Tomaz Mihelič, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

(velika uharica)

Vedran Lucić, dipl. ing. biologije, združenje BIOM (beloglavi orel)

To gradivo je nastalo s finančno podporo Evropske unije, v okviru projekta »LIKE - *Living on the Karst Edge*«, ki se izvaja v sklopu programa sodelovanja INTERREG V-A Slovenija-Hrvaška 2014-2020.

Za vsebino je odgovorna izključno ekipa avtorjev in strokovna ekipa. Vsebina ne predstavlja uradnega stališča Evropske unije.

dr. Ana Barešić

Beloglavi orel

(4. delavnica)

beloglavi orel
(*Gyps fulvus*)

Osnovna tema:

V drugi polovici 20. stoletja je prišlo do naglega izumiranja beloglavega orla na naših prostorih. Razlogov za to je veliko, za vse pa je kriva človekova (ne)aktivnost. Najbolj je na izumiranje vplivalo opuščanje tradicionalne živinoreje, vznemirjanje na gnezdiščih in zastrupitev zaradi uživanja strupenih vab.

Ključne informacije za prenos:

- ✓ Ogrožen zaradi človekove (ne)aktivnosti
- ✓ Gnezdi na območju Kvarnerja in v srednji Dalmaciji (NP Paklenica)

Predstavitev teme:

Vprašanja za pogovor/debato (primer! – vprašanja vedno prilagodimo situaciji in skupini!):

- ? Veste, kaj je beloglavi orel?
- ? Ste ga kdaj videli? Lahko opišete, kako je videti (imejte pri sebi fotografijo in jih spodbujajte, da ga opazujejo in opisujejo)?
- ? Ga vidite pogosto? Zakaj ne? Zakaj jih obstaja malo?
- ? Kje živi? S čim se prehranjuje?

Potek delavnice (priporočilo):

Predšolski otroci (od 3 do 6 let) in otroci s posebnimi potrebami (skupno trajanje 45 do 60 minut):

Aktivnost	Kratek opis:	Okvirno trajanje (priporočilo):
Spoznavanje	Delavnica se začne s spoznavanjem, med katerim se predstavijo vsi udeleženci. Pri predstavljanju udeleženci odgovorijo na vprašanje, katera je njihova najljubša rastlina, žival ali mesto v naravi.	10 minut
Predstavitev teme (predstavitev in vprašanja za pogovor in debato)	Vodja nato predstavi temo – naslov in kratek opis in začne pogovor z udeleženci, da bi ocenil njihov nivo znanja in nadaljnji potek delavnice. Trajanje tega dela je odvisno od skupine. Nato prek predstavitve in pogovora globlje predstavlja temo. <i>Vprašanja za pogovor/debato</i> (zgoraj).	10-15 minut
Igra (gnezdo-jajce) „Reši beloglavega orla!“	Udeleženci se bodo igrali igro „Reši beloglavega orla!“, v kateri bodo poskušali rešiti kar največ jajc beloglavega orla in jih previdno vrniti v gnezdo. Udeležence bomo razdelili v dve vrsti, vsaka pa bo imela svoje gnezdo in jajca, ki jih mora rešiti.	10-20 minut

Ponavljjanje (križec-krogec)	Ponavljali bomo z igro križec-krogec, v kateri bomo namesto križcev in krogcev uporabili beloglavega orla, gliser in ovco. (Trajanje je odvisno od poteka delavnice.)	10 minut
Ocena	Kratek pogovor o delavnici, povratne informacije udeležencev in na koncu pospravljanje prostora in uporabljenih predmetov.	5 minut
Skupno trajanje:		45-60 minut

Osnovnošolski otroci (1.-8. razred) (skupno trajanje do 90 minut):

Aktivnost	Kratek opis:	Okvirno trajanje (priporočilo):
Spoznavanje	Delavnica se začne s spoznavanjem, med katerim se predstavijo vsi udeleženci, razdelijo se jim kartice, na katere napišejo svoje ime in jih pritrdijo na oblačila.	10 minut
Predstavitev teme (predstavitev in vprašanja za pogovor in debato)	Vodja nato predstavi temo (naslov in kratka vsebina) in začne pogovor z udeleženci, da bi ocenil njihov nivo znanja in nadaljnji potek delavnice. Trajanje tega dela je odvisno od skupine. Nato prek predstavitve in pogovora globlje predstavlja temo. <i>Vprašanja za pogovor/debato</i> (zgoraj).	20-30 minut
Igra (čuti - vid) »Mmm... glej, glej, nekaj lepo diši!«	Udeleženci bodo skozi igro raziskovali čute. V prvem delu bomo iskali razlike na dobljenih listkih in reševali osmerosmerke.	15-20 minut
Igra (čuti - voh) »Mmm, glej, glej, nekaj lepo diši!«	Udeleženci bodo skozi igro raziskovali čute s poudarkom na vohu. Udeležence razdelimo v skupine po 4 do 5 oseb in jih posedemo v krog. Nato jim po vrsti dajemo kartice z različnimi vonji, skupina pa na dobljeni listek napiše, za kateri vonj gre. Če ga ne poznajo, napišejo, ali jim je všeč ali ne.	20 minut
Ocena	Končni komentarji in zaključek delavnice, kratek pogovor o delavnici, povratne informacije udeležencev in na koncu pospravljanje prostora in uporabljenih predmetov.	10 minut
Skupno trajanje:		75-90 minut

Opis iger/aktivnosti:

1. „Spasi beloglavega orla!“

Beloglavi orel je naša največja ptica. Po naravi je mrhovinar, kar pomeni, da se prehranjuje s poginulimi živali. Pri nas gnezdi na samo nekaj mestih, ogrožen pa je postal, ker izginja vir rane (poginula živina) ali pa se osebkci zastrupijo zaradi uživanja strupenih trupel, prav tako zaradi poginjanja pri padanju iz gnezda, trkov z vetrnicami ipd.

Pojmi: beloglavi orel, mrhovinarji

Material: ping-pong žogice, kartonasta škatla, plastične žlice

Na kratko:

Udeležence razdelimo v dve vrsti. Vsak udeleženec poskuša na žlici prenesti jajce do gnezda in ga skrbno položiti vanj (kartonska škatla predstavlja gnezdo). Cilj igre je rešiti vsa jajca, tj. čim manj poškodovati jajca pri reševanju. Med igro se razvija sodelovanje med skupinskim delom ter ljubezen in razumevanje do narave.

2. Mmm ... glej, glej, nekaj lepo diši!

Svet doživljamo s pomočjo naših čutov – vida, sluha, dotika, okusa in voha. Živali se na čutila še posebej zanašajo in jih uporabljajo veliko bolj kot ljudje, saj je od njih pogosto odvisno njihovo preživetje. Številne živali namreč živijo v popolni temi in se zato zanašajo na voh in dotik, saj so njihove oči zakrnele, ker jim v takšnem okolju vid ni koristen. V teh aktivnostih bomo delno raziskali dva od naših petih čutov: vid in voh. Poskušali bomo razumeti pomembnost čutov v živalskem svetu, posebej vida, na katerega se beloglavi orel zanaša, da bi našel hrano, ter voha, ki je pri mrhovinarjih v primerjavi z vsemi ostalimi pticami najbolj razvit.

Pojmi: čuti

Material: listek z razlikami, osmerosmerka, dišavne kartice z različnimi vonji (eterična olja in razne dišave, npr. sivka, meta, mandljevo olje, olivno olje itd.), listek za izpolnjevanje

Izvedba:

V prvem delu udeležencem razdelimo listke z razlikami in jim damo določen čas, da poiščejo razlike. Nato jim razdelimo osmerosmerko, ki jo bodo prav tako določen čas izpolnjevali. Nato jih opomnimo na pomen vida pri beloglavem orlu in dejstvo, da gre za čut, s katerim ta žival išče hrano.

V druge delu pripravimo pet dišavnih kartic, tako da na vsako kanemo 1 do 3 kapljice posameznega vonja (npr. meta, sivka, mandljevo olje, olivno olje, voda, tj. papir pustimo prazen). Udeležence razdelimo v skupine po 4 do 5 oseb. Vsaki skupini damo po 1 listek za izpolnjevanje (lahko tudi vsakemu udeležencu, odvisno od skupine). Nato damo vsaki skupini prvo dišavno kartico, udeležencem naročimo, da jo počasi približajo k nosu in povohajo ter skupaj poskušajo določiti, za kateri vonj gre. Če ga ne morejo ugotoviti, naj napišejo, ali jim je vonj všeč in na kaj jih spominja. Nato vrnejo prvo dišavno kartico in ponovijo nalogo z naslednjimi. Ko obdelajo vse kartice, skupaj na koncu preverimo, za katere vonje je šlo in ali so jim znani.

Končna beseda

Spoštovani uporabniki,

upamo, da vam bo ta izobraževalni program pomagal oblikovati delavnice ali dejavnosti, povezane z varstvom narave, in da se boste lahko učili in spoznali vrste, ki so bile raziskane v okviru projekta LIKE. Zamišljeno je kot izhodišče, kjer lahko dobite osnovna spoznanja o teh vrstah, težavah s katerimi se srečujemo pri varovanju njih, kot tudi o habitatih, ki jih naseljujejo, daje pa nam tudi vpogled v to kako jim pomagati. Upamo, da bo vam izhodišče za razvoj lastnih izobraževalnih dejavnosti in prenos teh spoznanj na prihodnje generacije. Če imate kakršna koli dodatna vprašanja ali komentarje glede samega programa, jih prosim pošljite na ana.baresic@gmail.com.

Vso srečo z delavnicami!